

Gdańsk, 20 lipca 2011 roku

Trybunał Konstytucyjny

Skarżący:

L

Spółka jawna z siedzibą w G

w imieniu których działa radca prawny Łukasz Kowalczyk z Kancelarii Radców Prawnych „Misiewicz, Mosek i Partnerzy” w Gdańsku przy ul. Stągiewnej 12/2

sygn. akt Ts 189/11

PISMO SKARŻĄCEGO

Działając w imieniu skarżącego, pełnomocnictwo szczególne w załączeniu, w wykonaniu zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 lipca 2011 roku, doręczonego w dniu 13 lipca 2011 roku, wskazuję co następuje.

I. Przedmiot skargi konstytucyjnej

Przedmiot skargi konstytucyjnej stanowi stwierdzenie, że:

1. art. 178 w związku z art. 180 w związku z art. 176 ustawy z 30 sierpnia 2002 roku Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2002 r., Nr 153 poz. 1270, z późn. zm.), w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie - bez wezwania do usunięcia braków - skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 176 ustawy z 30 sierpnia 2002 roku Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2002 r., Nr 153 poz. 1270, z późn. zm.), jest niezgodny z art. 45 ust. 1, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, naruszając prawo Skarżącej do rzetelnego rozpoznania sprawy w toku II instancyjnego postępowania sądowego – poprzez ukształtowanie nadmiernych i nieuzasadnionych wymogów formalnych zwykłego środka zaskarżenia utrudniających merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd II instancji.
2. art. 178 w związku z art. 180 w związku z art. 176 ustawy z 30 sierpnia 2002 roku Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2002 r., Nr 153 poz. 1270, z późn. zm.), w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie - bez wezwania do usunięcia braków - skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 176 ustawy z 30 sierpnia 2002 roku Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2002 r., Nr 153 poz. 1270, z późn. zm.), jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, naruszając prawo do sądu - przez jego niewspółmierne ograniczenie.

II. Wyjaśnienie w jaki sposób przepis stanowiący przedmiot skargi prowadzi do naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego.

Przepisy wskazane, jako przedmiot skargi konstytucyjnej, tj. art. 178 w zw. z art. 180 w zw. z art. 176 ustawy z 30 sierpnia 2002 roku Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi – stanowiące podstawę prawną postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia marca 2011r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej Skarżącej umożliwiają Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu odrzucenie skargi kasacyjnej (art. 180 p.p.s.a.) m.in. niedopuszczalnej z innych przyczyn niż wniesionej po upływie terminu, bądź której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie (art. 178 p.p.s.a.). Jednocześnie ustawa Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie definiuje tych „**innych przyczyn niedopuszczalności**” skargi kasacyjnej. Przepis art. 176 p.p.s.a. statuuje natomiast wymagania, którym powinna odpowiadać skarga kasacyjna. Naruszenie niektórych z tych wymagań (tzw. wymogów konstrukcyjnych) uznawane jest w praktyce sądów administracyjnych za nieusuwalny brak skargi kasacyjnej, który kwalifikowany jest, jako inna niedopuszczalna przyczyna powodująca jej odrzucenie bez wzywania strony do uzupełnienia skargi.

W ocenie Skarżącej, przyjęty sposób wykładni tych przepisów przez sądy administracyjne, przesądza o ich niekonstytucyjności. Skarga kasacyjna kierowana do Naczelnego Sądu Administracyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym stanowi bowiem zwyczajny środek odwoławczy od orzeczeń sądów I instancji. Ukształtowanie postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym powinno odpowiadać zatem zasadom wyrażonym w art. 45 ust 1, art. 78 oraz art. 176 Konstytucji RP, a ograniczenia tych zasad możliwe są wyłącznie w granicach określonych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Jak to wskazano w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej:

Ukształtowanie procedury odwoławczej w toku postępowania sądowoadministracyjnego, poprzez nadmierny formalizm oraz nieproporcjonalne sankcje dla strony – w postaci bezwzględnego odrzucenia skargi kasacyjnej - prowadzi do ograniczenia jej prawa do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd II instancji.

W ocenie skarżącego przepisy art. 178 w zw. z art. 180 w zw. z art. 176 p.p.s.a. wprowadzając sankcję odrzucenia skargi kasacyjnej bez wzywania do usunięcia jej braków stanowią także niedopuszczalne ograniczenie w korzystaniu z konstytucyjnych wolności i praw, skutkujące pozbawieniem skarżącego prawa do sądu. Przesądzają o tym następujące argumenty:

- (a) nierzetelne ukształtowanie procedury wstępnego badania skargi kasacyjnej, przejawiające się poprzez:*
 - brak jasności i precyzyjności skarżonych przepisów,*
 - ukształtowanie procedury sądowoadministracyjnej w sposób ograniczający korzystanie przez stronę z prawa do rozpoznania sprawy przez sąd II instancji;*
- (b) nałożone w ustawie ograniczenia prawa do sądu są nieproporcjonalne i wprowadzają nadmierny formalizm.*

Reasumując, powołane w *petitum* skargi konstytucyjnej przepisy Konstytucji stanowią podstawę dla praw strony do:

- rzetelnego rozpoznania sprawy w toku II instancyjnego postępowania sądowego (art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji RP),*
- sądu (art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP).*

Przepisy art. 176, 178, 180 w szczególności zaś przepis art. 178 p.p.s.a. naruszają, zdaniem skarżącego, ww. przepisy Konstytucji RP bowiem prowadzą do odrzucenia skargi kasacyjnej – będącej zwykłym środkiem odwoławczym od orzeczeń sądów I instancji – bez wzywania strony do uzupełnienia jej braków. Sankcja bezwzględnego odrzucenia skargi jest w ocenie strony skarżącej nieproporcjonalna zważywszy na charakter skargi kasacyjnej w postępowaniu sądowo-administracyjnym. Jej odrzucenie na etapie badania wymogów formalnych uniemożliwia bowiem merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd II instancji, co w praktyce prowadzi do jednoinstancyjności postępowania, która to wprost narusza art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

Wynikająca z art. 178 w zw. z art. 180 oraz w zw. z art. 176 p.p.s.a. możliwość odrzucenia skargi kasacyjnej *a limine* stanowi również, zdaniem skarżącego, nadmierne ograniczenie prawa strony do sądu. Pozbawienie strony prawa do rozpoznania sprawy przez sąd II instancji pozbawia ją kontroli wydanego przez sąd I instancji orzeczenia, co z kolei stanowi jaskrawe naruszenie prawa do rzetelnego procesu sądowego. Rzetelność bowiem zapewnia wyłącznie poddanie orzeczeń kontroli instancyjnej. Jej brak może prowadzić do funkcjonowania w systemie prawnym orzeczeń błędnych, a nawet krzywdzących dla strony wypaczając tym samym wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP zasadę państwa prawa. Państwo winno bowiem zapewnić przede wszystkim respektowanie konstytucyjnych praw i wolności obywateli i stać na straży praworządności i sprawiedliwości społecznej. Standardów tych natomiast nie spełnia częściowe wyłączenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowo-administracyjnego.

Na koniec należy wskazać, że zgodnie z zasadą proporcjonalności wyrażoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia konstytucyjnych praw i wolności mogą być wprowadzane tylko na podstawie ustawy i wyłącznie wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te przy tym nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Abstrahując od tego, czy w niniejszej sprawie można uznać, że ograniczenie Skarżącej prawa do Sądu wynika w ogóle z ustawy Skarżąca nie widzi również jakichkolwiek przesłanek uzasadniających konieczność wprowadzenia tak daleko idących ograniczeń prawa do sądu oraz do dwuinstancyjnego postępowania sądowego.

Jedyną racją dla takiego ukształtowania procedury sądowej, tj. ustanowienia rygorystycznych wymogów formalnych, może być wzgląd na szybkość postępowania. Wskazać jednakże należy na dotychczasowe stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który:

- w wyroku z 1 lipca 2008 r., SK 40/07 stwierdził, że art. 398⁶ § 2 i 3 w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 3 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie - bez wezwania do usunięcia braków - skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 powołanej ustawy, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji,
- w wyroku z 20 maja 2008 r., P. 18/2007 orzekł, iż art. 370¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 1964 r. Nr 43 poz. 296, ze zm.) jest niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W wyżej przywołanych orzeczeniach Trybunał jednoznacznie przy tym przesądził, że w imię szybkości rozpoznania sprawy nie można poświęcić ochrony konstytucyjnie chronionych praw podmiotowych, w tym uprawnień stron wiążących się z ochroną ich praw i interesów.

Argumentem za utrzymaniem tak rygorystycznej regulacji nie może być także przymus adwokacko-radcowski (tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z: 12 marca 2002 r., sygn. P 9/01 oraz z 1 lipca 2008 r., SK 40/08).

Przepisy art. 176, 178 oraz 180 p.p.s.a. prowadzą do naruszenia konstytucyjnych praw skarżącego do sądu oraz dwuinstancyjnego postępowania poprzez faktyczne pozbawienie skarżącego merytorycznego rozpoznania sprawy przez sąd II instancji wyłącznie z uwagi na niezachowanie wymogów formalnych zwyczajnego środka odwoławczego.

Końcowo należy wskazać, że stanowisko, jakie prezentuje Skarżąca w niniejszej skardze konstytucyjnej nie jest odosobnione. W doktrynie już od pewnego czasu są podnoszone poglądy co do niekonstytucyjności przedmiotowej regulacji. Przykładowo pogląd taki wyraził Jarosław Ostrowski w artykule „*Prawo do odwołania musi być powszechne*”, jaki ukazał się na łamach Rzeczypospolitej w dodatku Prawo co dnia z 17.05.2005r. W ocenie autora art. 178 w związku z art. 176 p.p.s.a. poprzez swój nadmierny formalizm oraz niejednoznaczność narusza konstytucyjne prawo do zaskarżania orzeczeń sądowych. Autor przy tym słusznie zaakcentował okoliczność wskazywaną również w niniejszej sprawie przez Skarżącą, że NSA nie jest klasycznym sądem kasacyjnym, lecz zwykłą instancją odwoławczą dla orzeczeń WSA. Z tego powodu zasadą powinno być wezwanie skarżącego do usunięcia braków formalnych (również tych, o których mowa w art. 176), a nie odrzucanie skargi jako niedopuszczalnej.

Łukasz Kowalczyk
radca prawny

Załączniki:

1. pełnomocnictwo szczególne,
2. 5 odpisów pisma